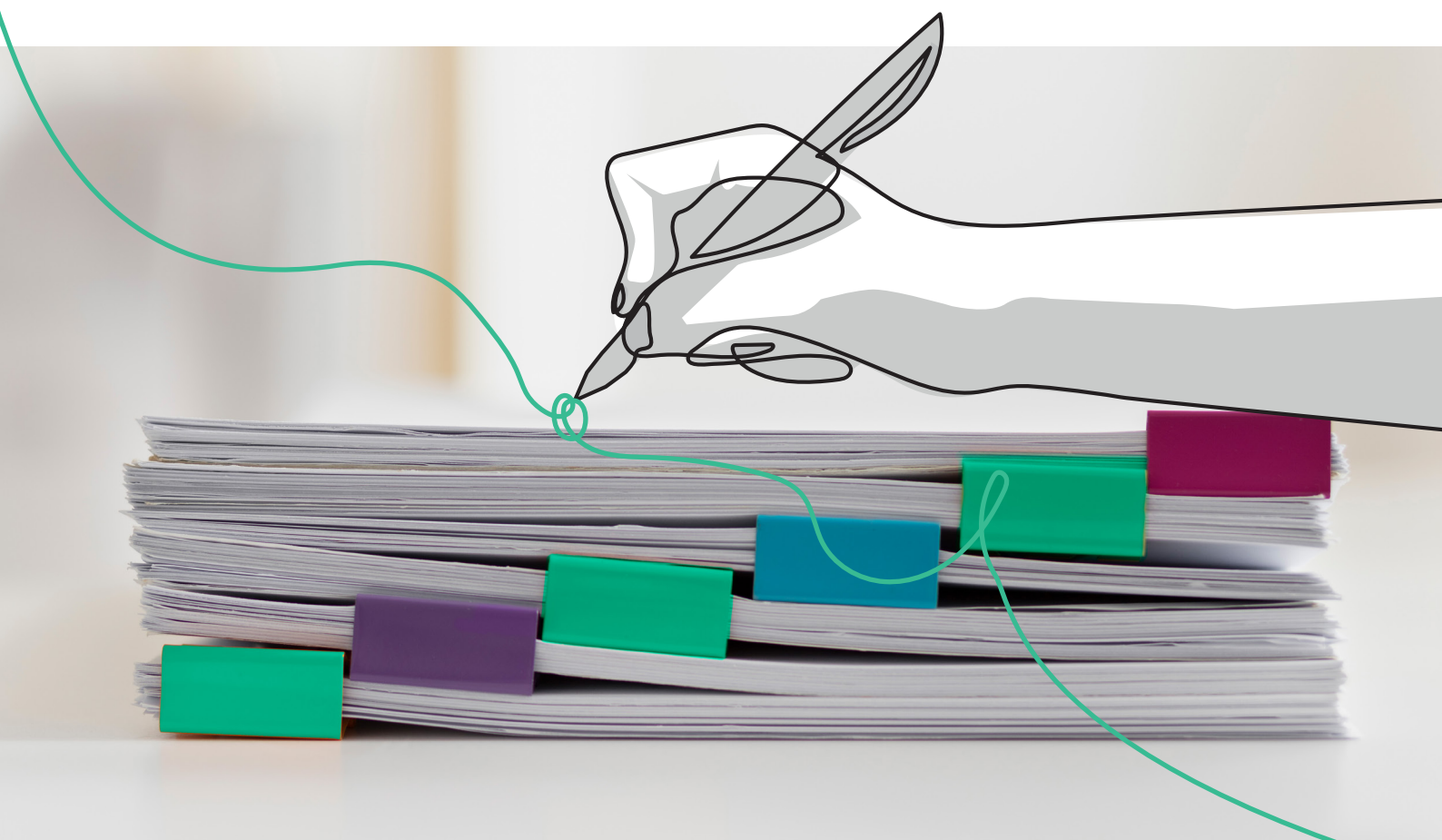

Пишемо
есе

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЄКТ: ПИШЕМО ЕСЕ

Модуль 8

Вчимося писати есе

У цьому модулі ви ознайомитеся з інструкціями щодо написання есе й формування його структурних елементів. А також із завданнями, що тренують навички формулювання тези, пошуку доказів у текстах. У модулі зібрано вправи, які допоможуть вашим учням і ученицям:

- подолати страх і хвилювання щодо самостійного створення письмового тексту;
- розвинути навичку створення детального плану для написання есе;
- сформувати навичку добору доказів з різних джерел на підтримку своєї тези;
- розвинути навичку швидкого читання та аналізу джерел.

Опис методики (ОР, Мета)

Під час використання цієї методики пам'ятайте, що учням і ученицям потрібні чіткі інструкції та практика для того, щоб успішно створювати тексти.

Закцентуйте, що структурний і послідовний план майбутнього тексту, який створено після читання додаткових джерел та матеріалів, є запорукою написання змістовного тексту, а чітко сформульована теза — основою для есе. Висновки ж мають бути ширшими й докладнішими, ніж теза.

Обговоріть з учнями й ученицями, чому, на їхню думку, під час опрацювання теми есе варто прочитати кілька ресурсів, які відображають різні бачення. Поясніть, що так ми дізнаємося об'єктивну інформацію і досліджуємо протилежні думки. Саме тому під час читання (ознайомлення з джерелами) необхідно помічати й позначати важливі ідеї та докази. Після опрацювання текстів запропонуйте учнівству написати тезу й підсилити її доказами.

Матеріали для вчительства:

- [тексти \(варіант 1\)](#);
- [презентація \(варіант 1\)](#);
- [тексти \(варіант 2\)](#);
- [презентація \(варіант 2\)](#).

Інструкція для вчительства, орієнтовний час виконання вправи, варіанти використання

1

Стіл Етвуд

- Покажіть учням і ученицям діаграму чи слайд про стіл Етвуд. Тема розмови «за столом» — створення формального есе. Повідомте, що зараз учнівство ділитиметься своїм баченням щодо цього. Попросіть учнів і учениць подумати про їхні емоції та відчуття щодо написання тесту за обмежений час.
- Відведіть приблизно 5 хвилин на те, щоб учні й учениці записали свої думки на стікерах, які потім можна приклеїти на ватман. Нагадайте їм конкретизувати, чому вони почуваються саме так (*наприклад, якщо ви почуваєтеся схвильовано, то напишіть чому саме*).
- Після того, як учні й учениці написали свої думки, дайте їм змогу прикріпити нотатки до схеми столу Етвуд з темою «Формальне есе».
- Дайте учнівству коротко обговорити відповіді, які трапляються найчастіше (*наприклад, страх через брак часу, страх забути додати всі елементи есе тощо*).
- Поясніть учням і ученицям, що ви разом будете вчитися створювати план, який допоможе їм зорієнтуватися перед створенням формального есе та зменшити рівень напруження.

2

Створення переліку + обговорення

Попросіть учнів і учениць протягом 2 хвилин написати перелік елементів, які, на їхню думку, потрібні для того, щоб есе було змістовним та переконливим. Після цього учні й учениці мають обговорити свій перелік з однокласниками та однокласницями.

Порада вчителю / вчительці:

Зверніть увагу на те, що учні й учениці додали до свого списку, а що залишили поза увагою. Це допоможе вам зрозуміти, що вони опанували, а що потребуватиме додаткового пояснення. Наприклад, якщо забули внести до списку коментарі чи сигнальні фрази, це може означати, що вони, імовірно, пропустять ці елементи, коли писатимуть есе.

Далі продемонструйте підготовлений заздалегідь список елементів для переконливого формального есе. Попросіть учнів і учениць порівняти їхній список з вашим.

Переконливе формальне есе містить:

1. вступ;
2. тези;
3. докази, які вводять у текст сигнальними фразами;
4. посилання на джерела;
5. коментарі щодо доказів;
6. висновок і заклик до дій.

Важливо:

Обов'язково дослідіть з учнівством специфіку кожного структурного елементу. Опис кожного з них подано в короткому словнику термінів для вчительства.

На цьому етапі варто пояснити учням і ученицям, що цей план є структурою, довкола якої потрібно планувати власне есе. Вони можуть додати стільки доказів, скільки вважають за необхідне для створення переконливого формального есе. Нагадайте також, що структурування есе за принципом «один елемент — один абзац» не є обов'язковим, автори й авторки часто додають більш як одну цитату чи доказ в один абзац.

Поясніть учням і ученицям, що створення подібного тексту потребує опрацювання кількох джерел для глибшого ознайомлення з темою, а далі — планування структури формального есе.

3

Робота з текстами й планування

- Роздайте учням і ученицям тексти для аналізу. Покажіть, як можна робити нотатки й кодувати (шифрувати) прочитане, наприклад, загальну інформацію:
 - те, що можна додати у вступ есе, позначають як «В»;
 - те речення, що підходить як доказ чи аргумент — «Д»;
 - доказ за — «ДЗ»;
 - доказ проти — «ДП» тощо.
- Такі умовні позначення дадуть змогу орієнтуватися в прочитаному, а також спиратися на певні ідеї для написання власного есе.
- Дайте учням і ученицям час ознайомитися з текстами та зробити нотатки.

- Далі в парах чи малих групах вони мають обговорити, що помітили в текстах, поміркувати, як можуть використати інформацію під час написання есе.
- Після короткотривалої роботи в парах залучіть учнів і учениць до обговорення в класі, під час якого вони можуть знайти інформацію для вступної частини свого формального есе. Попросіть усіх позначити ці розділи в текстах.
- Змоделювавши, де і як швидко знайти інформацію для оглядової частини вступу, запропонуйте перенести частину цієї інформації до свого вступу.
- Поясніть учням і ученицям, що наступного заняття ви продовжите працювати над структурою есе.
- Запитайте, чи почуваються вони більш упевнено, беручи участь у плануванні своєї роботи.

**Порада вчителю /
вчительці:**

Роздайте учням і ученицям маркери трьох різних кольорів для виділення доказів, покликань на джерела, ключових фраз та коментарів у своїх роботах і/або роботах однокласників / однокласниць.

4

Формулювання тези на основі текстів

- Попросіть учнів і учениць сформулювати попередню власну тезу щодо загальної теми, а потім записати свої тези в таблицю (намальовану структуру) їхнього есе. Продемонструйте зразок для написання тези.
- Попросіть переглянути тексти для читання №1 і №2 та обрати докази, які найкраще підтверджують їхні тези. Потім вони мають записати ці докази в план есе на сторінці планування.
- Далі запропонуйте учнівству ознайомитися з текстами для читання №3 і №4 та знайти будь-які докази, що можна використати на підтримку своєї тези. Заохочуйте учнів і учениць сприймати інфографіку як текст, вказуючи на заголовки, елементи, важливу інформацію тощо. Часто учні й учениці не читають інфографіку просто тому, що не знають, як її розуміти. Допоможіть їм правильно ознайомитися з цим форматом текстів.

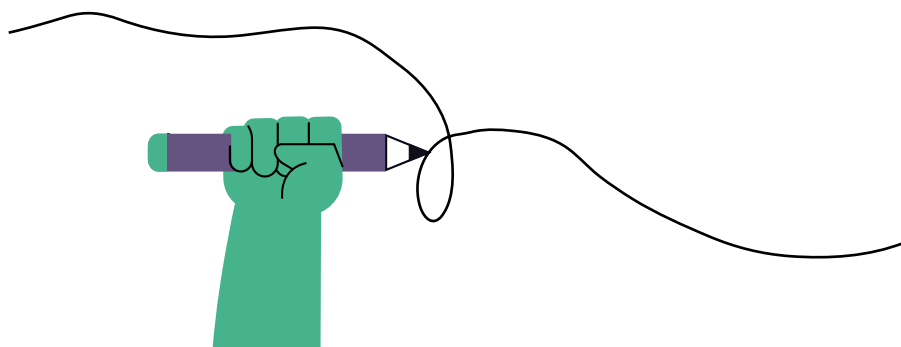
Примітка:

Учитель / учителька вирішує на свій розсуд, чи заглиблюватися в складніші питання, що містяться в текстах №3 і №4. Якщо ви вирішите пропустити їх, скажіть учням і ученицям, що пропуск статей на робочих аркушах є прийнятною стратегією.

Залучіть учнівство до обговорення. Тепер, коли учні й учениці зрозуміли, що їм потрібно буде робити під час написання есе, вони мають обміркувати, скільки часу виділити на кожну з дій у цьому процесі.

**Порада вчителю /
вчительці:**

На цьому етапі буде корисно повернутися до стікерів із вправи «Стіл Етвуд». Попросіть учнівство написати коротке повідомлення або озвучити свої думки щодо досвіду читання з позначками й планування есе.

Написання власних структурних елементів есе

- Перегляньте список елементів формального есе з попереднього заняття. Озвучте учням і ученицям, що сьогодні вони продовжать розробляти план для написання формального есе. Нагадайте, що сильне формальне есе містить вступ з оглядом проблеми, а також тезу автора / авторки.
- Змоделюйте два або більше способів написання вступу. Зразки наведено в презентації, але учням і ученицям може бути корисніше, якщо ви запропонуєте свій приклад вступу (залежно від динаміки та потреб вашого класу).
- Дайте учням і ученицям час попрактикуватися в написанні вступу з власною тезою та забезпечте можливість надати зворотний зв'язок одне одному (слайд 33).
- Нагадайте учнівству, що важливо розширювати свої есе доказами й коментарями, покликаючись на джерела, з яких вони їх отримують.

Примітка:

Використовуйте приклади на слайдах, а потім змоделюйте ще один абзац на фліпчарті / дошці, щоб учні й учениці змогли побачити, як ви думаєте вголос, формулюючи абзац з доказами та коментарями.

- Дайте учням і ученицям час попрактикуватися в написанні абзацу, використовуючи докази з їхнього плану есе. Потім попросіть їх обмінятися роботами для отримання зворотного зв'язку одне від одного (слайд 36).
- Нагадайте учням і ученицям, що висновки не мають просто повторювати вступ. Важливо закінчити есе змістовним і переконливим резюме.
- Покажіть зразки висновків на слайдах та/або зробіть власні переконливі висновки для демонстрування учням і ученицям.
- Дайте учням і ученицям час для самостійного написання висновку, а потім попросіть їх обмінятися роботами та отримати зворотний зв'язок одне від одного.

1

Читання і планування

- На цьому етапі учні й учениці застосовуватимуть знання, отримані під час виконання вправ з читання та письма. Роздайте їм тексти для читання і скажіть, що сьогодні вони будуть самостійно створювати план, структуру якого вони вивчали. Зазначте можливі напрями роботи.

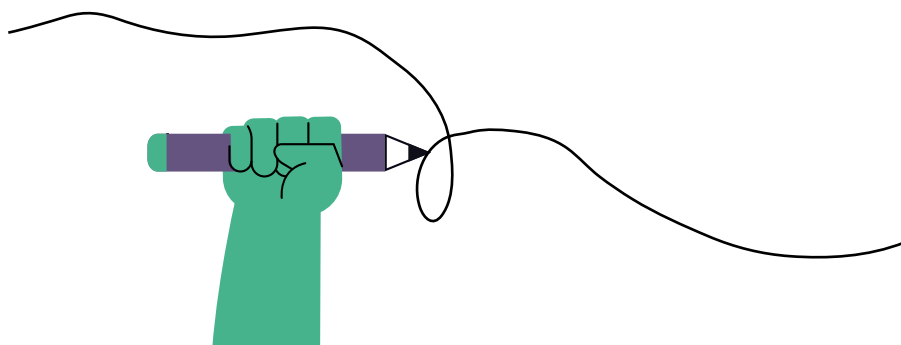
Приклад коментаря вчителя / вчительки:

«Останні кілька занять ми практикувалися в читанні різних текстів, щоб отримати інформацію, яку можна використати в есе. Зараз ви продемонструєте, чого навчилися в цьому процесі, використовуючи зовсім іншу тему. Сьогодні день читання і планування».

2

Обговорення

- Після того, як учні й учениці попрактикувалися в читанні та плануванні, організуйте групове обговорення, під час якого вони розкажуть про свої стратегії цих процесів і поміркують над ними. Коли учні й учениці обговорять свої стратегії, запишіть їх на ватмані / дошці.
- Залежно від тривалості заняття учнівство може завершити писати есе в межах поточного або наступного уроку. Готуючись до написання, перегляньте підказки й інструкції. Потім учні й учениці пишуть свої повні аргументи.

1

Самостійне письмо

Вправа 1. Написання есе

Інструкція для учнівства:

1. Перегляньте свої матеріали, нотатки й сторінку планування з попередніх занять. Таймінг: 5 хвилин.
2. Використовуйте місце на запропонованих аркушах, якщо хочете спланувати й організувати роботу, перш ніж писати.
3. Приділіть увагу завершенню своєї аргументації.

Вправа 2. Обговорення

Після того, як учні й учениці закінчать писати, організуйте групове обговорення, під час якого вони поділяться своїми стратегіями та описом процесу написання і поміркують над ним. Запишіть думки учнів і учениць на ватмані / дошці.

Вправа 3. Стіл Етвуд

Поверніться до вправи «Стіл Етвуд», яку ви використовували на попередніх заняттях, для того, щоб з'ясувати, як учні й учениці ставляться до написання есе. Залучіть їх до обговорення того, як змінилися їхні враження і що стало причиною цих змін.

Рефлексія і нотатки для вчительства

(питання для роздумів)

- Що було найскладнішим під час опрацювання теми? А що вдалося найлегше?
- Який з блоків цього модуля, за вашими відчуттями, варто було б опрацювати ще раз?
- Які емоції та спостереження виникали найчастіше під час роботи над завданнями?
- В якому блоці / завданні ви могли б дати учнівству більше автономії та повноважень? Чому?